

Vi förändrar arbetsmarknaden

Slutrapport

Uppgifter om projektet

Namn på projektet	UngÖst	Startdatum	2016-04-01
Kontaktperson för projektet	Anna Byström	Slutdatum	2019-06-30
Telefonnummer	031 - 365 44 32		
E-post	anna.bystrom@ostra.goteborg.se		

Syftet med en slutrapportering är att skapa en enhetlig struktur för insamling av information om projektet i sin helhet och ska bidra till lärande. Slutrapporten ska också underlätta spridning av resultat och metoder från Socialfondsprojekt i Sverige. I slutrapporten ombeds ni därför beskriva uppnådda resultat samt redogöra för ett antal centrala delar i projektets genomförande.

Under varje rubrik finns en inledande text om avsnittets innehåll. Det är viktigt att slutrapporten bygger på en diskuterande redogörelse.

Sammanfattning

Sammanfattningen kommer att användas av ESF-rådet i olika sammanhang. Lägg därför stor vikt vid att få en så rättvisande sammanfattning som möjligt

UngÖst startades som ett socialt utvecklingsprojekt för att ge ett bättre stöd till unga som riskerar att hamna i bland annat kriminalitet, missbruk, radikaliserings och psykisk ohälsa. Projektiden för UngÖst byggde på ett behov gällande stöd och insatser för unga i åldern 15 – 24 år i stadsdelen Östra Göteborg. Projektets mål har varit att bygga upp ett arbetssätt som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter, att i tidigare skede identifiera ungdomar i riskzon samt att genom ett preventivt arbetssätt bidra till att minska stadsdelens kostnader för köpt vård, boende och stöd riktat till målgruppen.

Samtliga mål är uppfyllda, projektet har visat goda resultat och förutom den individuella vinsten för ungdomarna har UngÖst bidragit till en markant minskning av köpt öppenvård från externa leverantörer. Utifrån ett behandlingsperspektiv och projektets metodik har teamets förhållningssätt och bemötande gjort skillnad. När det gäller den kvantitativa så väl som den kvalitativa aspekten så har projektet haft goda resultat och en stor del av deltagarna har gått tillbaka till skola eller till en annan sysselsättning.

Projektet har byggt upp en samverkansplattform som ökar möjligheten att ge rätt insatser och minskar risken med parallella insatser som kan vara kontraproduktiva. UngÖsts metodik bygger

på förhållningssätt, aktiviteter, arbetsverktyg och arbetssätt som i sina delar bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. UngÖsts team arbetar tillsammans med ungdomarna utifrån ett arbetssätt som kombinerar behandlande insatser med sysselsättningsinsatser. Teamet ger stöd i ungdomens process att kunna fungera i skola eller annan verksamhet, att hitta boende, planera för sysselsättning och arbete, att avhålla sig från droger och kriminalitet men också stöd i kontakter med vården. Insatsen är individuell och pågår i genomsnitt ett år. Teamet har stor kunskap om den lokala kontexten och har skapat förtroendefulla relationer med invånare i stadsdelen.

UngÖst har skapat en samverkansplattform med ett stort engagemang, kunskap samt en genuin vilja att utveckla projektet och få ett mer effektivt och kvalitativt arbete kring målgruppen. Allteftersom har samverkansformerna skapat en känsla av tillit och prestigelöshet som har varit en nyckel i svåra och komplexa ärenden.

Projektet har gjort ett par studiebesök i London och har genom samverkan med bland annat Westminster i London fått ny kunskap kring verktyg och metoder som till viss del har implementerats inom ramen för projektets samverkansplattform.

Grundläggande faktorer som har gjort skillnad för projektet är att det varit väl förankrat redan i ansökningsförfarandet, det fanns mandat och berörda enheter var delaktiga i att ta fram ansökan. Innehållet i ansökan svarade på ett reellt behov att skapa insatser för målgruppen. Vidare hade projektet en relativt lång planerings- och analysfas vilket skapade en viktig grund inför genomförandefasen.

Projektidé och förväntade resultat

Redogör för projektets syfte och övergripande projektmål, delmål och avsedda förväntade resultat. Har syfte, mål och målgrupp förändrats under projektiden? Varför i sådana fall? Hur många kvinnor och män har deltagit i projektet?

UngÖst startades som ett socialt utvecklingsprojekt för att ge ett bättre stöd till unga som riskerar att hamna i bland annat kriminalitet, missbruk, radikaliserings och psykisk ohälsa. Projektiden för UngÖst byggde på ett behov gällande stöd och insatser för unga i åldern 15 – 24 år i stadsdelen Östra Göteborg. I samband med att ansökan skrevs så hade kostnaderna för köpt vård och boende för ungdomar i stadsdelen sedan några år tillbaka ökat dramatiskt. Allt fler ungdomar var i akut behov av köpta öppenvårdsinsatser, alternativt att placeras i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB). Bristen på sociala insatser för ungdomar i riskzon på lokal nivå innebar att kommunen köpte vård- och boendeinsatser av externa aktörer. Utöver detta tillkom kostnader för boende utan vård och stödinsatser samt försörjningsstöd till personer i målgruppen. Östra Göteborg hade vid den tidpunkten den högsta kostnaden per brukare för unga vuxna jämfört med samtliga stadsdelar i Göteborgs Stad. Utöver de höga kostnaderna blev följden av externa placeringar att kommunen och samverkanspartners i närområdet saknade kunskap om målgruppen och den expertis som krävdes för att kunna arbeta förebyggande med målgruppen. Bland annat saknades verktyg och metoder för att kunna identifiera riskbeteenden hos stadsdelens ungdomar i ett tidigt skede och därmed kunna erbjuda alternativ till bland annat en kriminell livsstil. Situationen ledde till att organisationen runt ungdomarna var ansträngd, såväl för de kommunala verksamheterna inom skola, fritid och socialtjänst som för polisen, räddningstjänsten, Västrafik, lokala hyresvärdar och näringsidkare. Den ansträngda situationen ledde i sin tur till att akuta lösningar tog resurser från mer långsiktiga lösningar och hämmade möjligheterna till att arbeta förebyggande. Vid tidpunkten kunde man se konsekvenser som att vi inte lyckades stoppa våldets och kriminalitetens framfart i området, rekrytering av unga in i kriminalitet kunde verka ostört i området.

Projektiden utgick från den regionala handlingsplanens utvecklingsbehov En mer inkluderande arbetsmarknad samt Minskade skolavhopp men fokuserade framförallt på insatser som ska bidra till att minska det utanförskap som målgruppen befinner sig i. I ansökan beskrivs målgruppen som unga kvinnor och män mellan 15–24 år, bosatta i Östra Göteborg. Målgruppen är utan känd sysselsättning, arbete eller studier samt har försörjning via försörjningsstöd, aktivitetsstöd, sjukpenning, a-kassa och/eller föräldrar/närstående.

Problembilden för projektets målgrupp beskrevs i ansökan som komplex utifrån en sammansatt problematik där olika kombinationer av riskfaktorer samverkar. Följande riskbeteenden och riskfaktorer identifierades:

- Har ett socialt normbrytande beteende
- Är i riskzon för kriminalitet
- Har ett antisocialt beteende, ex. hyperaktivitet, utåtagerande, aggressivitet, självdestruktivitet, lag- och regelbrott, missbruk och beteendesvårigheter som t.ex. våld
- Skolkar eller har avbruten/ej påbörjad gymnasieutbildning
- Är bostadslösa och/eller ekonomiskt utsatta
- Har neuropsykiatrisk problematik och/eller funktionsnedsättningar
- Har relations- och familjeproblematik.
- Har psykisk ohälsa. t.ex. i form av suicidalitet, ångest och självskadebeteende.
- Deltar i negativ gängbildning
- Kan ha en koppling till våldsbejakande extremistiska organisationer

I projektansökan beskrevs förväntade resultat på olika nivåer; individnivå kopplat till målgruppen samt på projekt- och organisatorisk nivå. Avsedda mål är sammanfattade i tre huvudmål vilka har drivit projektet framåt:

1. Att starta upp en hemmaplanslösning enligt inriktningsdokument som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter för ungdomar 15–24 år.
2. Att utveckla en samverkansplattform för att fånga upp unga 15–24 år som är i riskzon för kriminalitet, våldsbejakande extremism och negativ gängbildning.
3. Att genom transnationell benchmarking ta hem nya verktyg och metoder för att stödja ungdomarnas etablering i samhället.

Nedan presenteras respektive tre huvudmål:

Huvudmål 1:

Att starta upp en hemmaplanslösning enligt inriktningsdokument som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter för ungdomar 15–24 år.

Projektets verksamhet ska bidra till att minska utanförskapet bland unga kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden samt bidra till ökad andel behöriga till gymnasiet och minskade skolavhopp. För att uppnå önskade effekter förväntas följande resultat på individnivå:

- Att deltagarna upplever en minskad känsla av utanförskap
- Att deltagarna är motiverade till att vilja förändra sitt riskbeteende
- Att deltagarna upplever positiva förändringar av sin livssituation i form av att ha tagit ett steg mot återgång till studier eller annan sysselsättning

Projektets resultat förväntas på längre sikt kunna bidra till att målgruppen skulle kunna bryta

umgänget med kriminella kontakter. Vidare förväntades verksamheten utveckla ett hållbart arbetssätt för att kunna fånga upp unga som riskerar en avbruten skolgång och därmed saknar möjligheter till etablering på arbetsmarknaden och på så vis förebygga att fler hamnar i kriminalitet och långvarigt utanförskap. Genom att etablera en preventiv verksamhet och samverkansplattform förväntades effekten bidra till att förbättra ungdomars skolgång och/eller möjligheter till arbete.

Huvudmål 2:

Att utveckla en samverkansplattform för att fånga upp unga 15–24 år som är i riskzon för kriminalitet, våldsbejakande extremism och negativ gängbildning.

Projektets förväntade resultat på organisationsnivå, det vill säga för projektägaren och samverkanspartners:

- Att nå en effektiv samverkan kring målgruppen
- Att nå ökad kunskap om våld, negativ gängbildning och våldsbejakande extremism
- Att nå ökad kunskap om kriminalitet ur ett genusperspektiv.

Projektets samverkansplattform förväntades vara en arena där olika aktörer med olika perspektiv på och erfarenheter av målgruppens situation och behov kan mötas, detta för att i dialog nå en gemensam problembild utifrån en professionell och värdemässig grund. Det saknades en gemensam kunskap och ett angreppssätt för att på ett effektivt sätt fånga upp ungdomar i riskzonen till en kriminell livsstil. En gemensam problembild är central för att nå ett gemensamt arbetssätt som stödjer målgruppens etablering i samhället. Ingen aktör kan på egen hand erbjuda det stöd som behövs för att unga i riskzon ska kunna bryta sig loss från kriminalitet och olika riskbeteenden.

Samverkansplattformen och den gemensamma problembilden förväntades utgöra grunden för parternas preventiva arbete och väntas bidra till att på lång sikt minska den sociala oron. Ytterligare en långsiktig effekt av projektets resultat är att det preventiva arbetssättet även bidrar till att minska kriminalitetens påverkan på ungdomar i närområdet.

Huvudmål 3:

Att genom transnationell benchmarking ta hem nya verktyg och metoder för att stödja ungdomarnas etablering i samhället.

Projektets förväntade resultat på projektnivå, det vill säga för verksamheten:

- Att utveckla ett nytt arbetssätt som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter för målgruppen unga i riskzon.
- Att utveckla förmågan att i ett tidigare skede kunna identifiera ungdomar i riskzon
- Att det preventiva arbetssättet bidrar till att minska kostnaderna för köpt vård, boende och stöd riktat till målgruppen

Storstadsproblematiken med segregation och ett växande utanförskap i städernas socialt utsatta områden har bidragit till en oroväckande utveckling med ökad kriminalitet och gängbildning i Bergsjön. Den problematik som präglar området liknar den situation som andra storstäder i Europa brottas med. De kriminella nätverken verkar i en alltmer transnationell kontext. För att kunna möta detta behöver den lokala samverkansplattformen hitta nya verktyg för att utveckla det preventiva arbetet; verktyg som inte finns i tillräcklig utsträckning i Sverige idag. Projektets transnationella samarbete förväntades bidra till att samverkansparterna utvecklar arbetssätt och

verktyg för det preventiva arbetet för att kunna uppnå projektets väntade resultat.

Projektets syfte och mål har inte förändrats nämnvärt under projektets gång, däremot har nya lärdomar och ny kunskap skapat fler dimensioner till syfte och mål, samt nyanserat bilden kring målgrupp och samverkan. I ansökan beskrevs målgruppen som unga där majoriteten är aktuella inom socialtjänstens Unga vuxna-grupp (16–25 år). Målgruppen förväntades ha olika former av problematik, svårighetsgrad och behov av insats men gemensamt fanns det ett behov av stöd för att kunna förändra sin livssituation och skapa nya sammanhang. En faktor som lyftes särskilt i ansökan var hur målgruppen påverkas av stadsdelens förutsättningar, i form av hög arbetslöshet och ett långvarigt utanförskap. Även gängkriminaliteten, som är utbredd i stadsdelen, påverkar många ungdomar direkt eller indirekt. Ett mindre antal ungdomar har direkt koppling till de kriminella gängerna, medan andra ungdomar finns i periferin och har ibland kontakter med andra kriminella. Denna grupp, även kallad "svansen", löper stor risk att dras in i en kriminell livsstil. Utanförskapet bedömdes i ansökan som en av de största riskfaktorerna när det gäller kriminell utveckling. Projektbeskrivningen stärktes under planerings- och analysfasen genom rapporten "Unga i Riskzon - Grundläggande områdesproblematik och orsakssamband" av Maria Wallin. I analysen beskrivs stadsdelen i syfte att skapa en ökad förståelse kring bland annat kunskap, kontext och orsakssamband. Teman som tas upp är bland annat patriarkala system och våldstrukturer vilka påverkar ungdomarna i stadsdelen:

"I Östra Göteborg bor, som tidigare nämnts många olika människogrupper, med skiftande bakgrundshistoria, normsystem och erfarenheter. En del har stora erfarenheter av långvarigt förtryck, utsatthet för strukturellt våld, med anhöriga som dödats eller plågats och flykt. Det finns också grupper med stora erfarenheter av strid och som själva direkt eller indirekt deltagit i grovt våld mot andra människor. Sådana upplevelser sätter spår i människor, som går att relatera till ökad benägenhet till våld och vidare utsatthet. Detta på grund av de olika former av traumabaserad psykosocial ohälsa, som detta leder till. Exempel på denna typ av ohälsa kan vara psykoser eller psykosliktillstånd, ångest, depressioner, PTSS och andra stressrelaterade tillstånd. Många av dessa tillstånd riskerar även att permanentas och få form av funktionsnedsättning om inte rätt hjälp ges." (Unga i Riskzon - Grundläggande områdesproblematik och orsakssamband av Maria Wallin).

Beskrivningen har under genomförandefasen och i arbetet med målgruppen visat sig avspegla kontexten och behoven hos målgruppen väl. Beskrivningen ovan inverkar även på målgruppens påverkansgrad gällande kriminella strukturer och nätverk. En tydlig aspekt som inte togs upp i stor utsträckning i ansökan, men som berörs utifrån flera perspektiv i rapporten av Maria Wallin, är hedersnormer. Under projektets gång har många av ungdomarna påverkats av normativa system såsom hederstrukturer, sedvanerätt, machoideal samt en våldsutsatthet. Hedersnormer påverkar både unga kvinnor och män, på olika plan. Vidare är det tydligt att en majoritet av målgruppen har bevittnat eller blivit utsatta för våld i olika grad. Unga i direkt hot eller utsatthet, men även unga med trauma från våldsutsatthet av olika slag under uppväxten. Heder- och våldsperspektivet är ett skäl till att en stor del av målgruppen är i behov av ett omfattande stöd inte bara från socialtjänsten utan också från vården, främst psykiatrin. Projektet har arbetat med fler unga kvinnor än planerat, vilket går att koppla till att även om färre kvinnor enligt statistik begår brott så finns de i, eller i periferin till, en kriminell kontext. Utsattheten och påverkansgraden kan beskrivas som stark i form av drogmissbruk, övergrepp och generell utsatthet. Utöver den kriminella kontexten så har projektet arbetat med kvinnor från problematik med bland annat missbruk, psykisk ohälsa, heder. Maria Wallin beskriver i sin rapport att en av de mest framträdande faktorerna, oavsett ålder eller kön, är olika former av psyko-social ohälsa. Ohälsan tas i uttryck i form av diagnoser som exempelvis ADHD, ångest mm. Hon beskriver även att det i

många fall förekommer ett omfattande och ibland mycket grovt våld i hemmet under uppväxten, vilket är en ytterligare gemensam faktor.

Ytterligare en viktig faktor som har blivit påtaglig under genomförandefasen handlar om boendesituationen i stadsdelen. En majoritet av de unga i det högre åldersspannet saknar boende och har i många fall ytterst svårt att ordna ett eget boende. Gällande den yngre delen av målgruppen har det i många fall funnits en problematisk boendesituation utifrån andra aspekter, exempelvis att vårdnadshavare inte har förmåga att tillgodose ett tryggt och stabilt boende eller på grund av trångboddhet. Vårt fokus har i många fall handlat om att stödja i boendeprocessen för att i nästa steg kunna fokusera på mående och sysselsättning. En stor faktor i den här processen går att koppla till föräldrastöd, vilket tas upp i rapporten av Maria Wallin. Hon menar att det finns ytterligare problem som exempelvis låg föräldraförmåga, försummelse, föräldrar med psykisk sjukdom eller föräldrar med egen kriminalitet. Maria Wallin beskriver skuldförskjutning och en riskgrupp gällande barn vars föräldrar lägger skulden av sina barns beteenden på samhällsaktörer och/eller samhällssystemet, vilket i detta sammanhang kopplas till försummelse. Maria Wallin menar att det blir svårt för föräldrarna att klara av att lära barnen att hantera motgångar och förstå sin omvärld i förhållande till sig själva, barnen saknar normer att förhålla sig till.

Sammanfattningsvis har innehållsmässiga förändringar kopplat till målgruppen handlat om en ökad kunskap genom Maria Wallins rapport och i synnerhet genom erfarenheter genom arbetet med målgruppen.

Övriga förändringar är gjorda i ändringsansökningar till ESF. Vid övergången från planering- och analysfasen ändrades projektnamnet från Unga i riskzon till UngÖst. Namnet valdes utifrån att projektet övergick till en utåtriktad verksamhet och därmed behövde namnet anpassas därefter. Övriga ändringar gjordes gällande minskat deltagarantal från 120 till 90 ungdomar och fördelningen av deltagare mellan kvinnor och män. Målet för antal deltagande kvinnor ökades från 24 till 35 och målet för deltagande män sänktes från 96 till 55. I samband med detta förlängdes genomförandefasen och deltagaresättningen korrigerades, vilket byggdes på behovet av längre stödinsatser än 6 månader och att ersättning (exempel i form av försörjningsstöd) inte utgår till unga under 18 år. Vidare gjordes även en ändring utifrån samverkan med Räddningstjänsten utifrån medfinansiering kopplat till praktik samt personalstöd under en begränsad period av projektet.

Gällande samverkanspartners så har projektet enligt ansökan samverkat med Arbetsförmedlingen i Gamlestaden, Polismyndigheten och Räddningstjänsten vilka även har ingått i projektets strategiska styrgrupp. I ansökan planerades även för en operativ styrgrupp vilket reviderades då behovet inte bedömdes finnas eftersom projektet fick möjlighet att ingå i diverse andra samverkansformer vilka motsvarade planerad operativ styrgrupp.

I ansökan planerades att samverka med AB Balder utifrån bland annat praktikplatser. Styrgruppen tog beslut om att istället samverka med Bergsjön 2021 som är en bredare samverkansplattform med fastighetsbolag. I samband med detta utgick även de planerade praktikplatserna, vilket var svårt för projektet att ersätta trots ett antal försök att matcha olika arbetsgivares behov med målgruppens behov. Eftersom samverkan inte fullföljdes knöt projektet nya kontakter med arbetsgivare som skulle kunna ta emot ungdomar på praktik. Projektet genomförde istället ett flertal andra aktiviteter så som nära samverkan med UngKOMPASS, Götas Unga, Krami, kontakt med arbetsgivare och organisationer, prioritering till de kommunala feriejobben osv.

I projektansökan nämns intressenter som Kunskap mot organiserad brottlighet, vilka projektet inte haft direkt samverkan med men däremot indirekt utifrån att uppdraget kring SIG (Social Insats Grupp) under projektets gång flyttades organisatoriskt till UngÖst från Unga Vuxna.

Projektet har varit i kontakt med vissa nämnda intressenter/samverkanspartners och samtliga var initialt inbjudna till LFA-workshop under analys- och planeringsfas. Vidare har projektverksamhetens behov visat vägen till nya samverkanspartners som har kommit att spela en större roll, exempelvis samverkan med förvaltningen för arbetsmarknads- och vuxenutbildning snarare än utbildningsförvaltningen. Eftersom projektet har arbetat in KAA-rollen så har kopplingen till utbildningsförvaltningen tillskansats den vägen istället.

Under projektet har 98 ungdomar blivit inskrivna varav 63 procent killar och 37 procent tjejer. 72 av deltagarna är avslutade och 26 är fortfarande inskrivna i UngÖst. Värt att nämna kopplat till könsfördelning är att den initialt låg på en fördelning på 80 procent män och 20 procent kvinnor, vilket speglade statistiken gällande kriminalitet och utbildning. Det blev dock tydligt att det fanns ett behov att revidera statistiken och spegla ytterligare behov i stadsdelen.

Projektets resultat, mål och indikatorer

Beskriv projektets faktiska resultat i förhållande till den ursprungliga planeringen. Redogör kvantitativt och kvalitativt för t. ex. nya kunskaper och förändringar i attityder, riktlinjer och arbetssätt. Hur har projektverksamheten arbetat för att säkerställa deltagande på lika villkor för kvinnor och män?

Projektet har generellt följt en röd tråd och innehåll som planerat. Ansökan var väl förankrad i organisationen och svarade på flera planer till målgruppens behov. Vidare stärktes och upplystes projektet genom rapporter kring grundläggande områdesproblematik samt genusperspektiv under planerings- och analysfasen. Utöver att projektet har ett anpassat innehåll efter sin målgrupp samt organisatoriska behov så har resultaten varit goda. Utifrån projektets externa utvärderingsrapportering framgår att projektet går att sammanfattas i följande övergripande slutsatser: ett väl genomfört projekt inom vilket ett nytt arbetssätt har utvecklats samt att en effektiv samverkan har etablerats.

För att beskriva resultaten är det relevant att koppla det till projektets målgrupp som i flera fall har varit i behov av ett omfattande och långsiktigt stöd, vilket har inneburit att insatserna har pågått i ett år istället för 6 månader som det stod i ansökan. För en djupare förståelse kring målgruppen så hänvisar projektet till den externa slutrapporten där man kan läsa fallbeskrivningar samt ytterligare statistik.

Resultat på individnivå - Att starta upp en hemmaplanslösning enligt inriktningsdokument som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter för ungdomar 15-24 år: Projektet har nått sina mål i relation till kvantitativa mått. Bakgrundsstatistik, som samlats in under projektets gång, visar att en övervägande andel av deltagarna har varit direkt utsatta för eller bevittnat våld i sin uppväxtmiljö (59 procent av tjejerna och 58 procent av killarna). En tredjedel av deltagarna har eller har haft ett narkotikamissbruk (30 procent av tjejerna och 38 procent av killarna). Närmare hälften av killarna (48 procent) har varit dömda eller åtalade för brott, för tjejerna är den siffran 8 procent (Slutgiltig utvärderingsrapport UngÖst 2019, Framtidsutbildning AB). Projektet målsättning var 90 deltagare under genomförandefasen, vilket har uppnåtts då totalt 98 deltagare har påbörjat insatsen. 72 deltagare är avslutade och resterande är fortsatt inskrivna. Gällande könsfördelning är resultatet 63 procent män och 37 procent kvinnor, vilket stämmer väl överens med planerat resultat som var 39 procent kvinnor och 61 procent män. Förväntat resultat kopplat till antal deltagare som återgått till utbildning, kommit i praktik alternativt

deltagit i jobbsökande aktiviteter var 50 procent. Projektets resultat visar en högre siffra än målsättningen: 65 procent har gått vidare till utbildning, arbete eller praktik.

Utöver de kvantitativa måtten har projektet valt att använda en extern utvärderare för att få en bättre bild av hur deltagarna upplever projektets insatser i relation till sina behov. Att mäta en minskad känsla av utanförskap är komplext, självskattningsverktyg visar sällan hela bilden och resultaten kan uppfattas som godtyckliga. Trots detta så har det varit viktigt att försöka fånga upp ungdomarnas uppfattning. Projektet har valt att dels utgå utifrån den kvantitativa aspekten där ett ökat deltagande i sysselsättning/skola skapar en känsla av sammanhang samt möjlighet att vidare ta del av samhället och utvecklas. Dels utifrån ett kvalitativt perspektiv genom ett antal djupintervjuer där deltagarna har fått möjlighet att beskriva sin situation och upplevelse kring insatsen såväl som sitt mående. Intervjuerna visar bland annat att 67 procent av kvinnorna och 43 procent av männen bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha förbättrat sitt självförtroende under tiden i projektet och att 67 procent av kvinnorna och 75 procent av männen bedömdes i hög/mycket hög utsträckning ha förbättrat sin motivation och drivkraft under tiden i projektet. Gällande psykiskt mående har 67 procent av kvinnorna och 39 procent av männen i hög/mycket hög utsträckning förbättrat sitt psykiska mående under tiden i projektet. Siffrorna visar en tydlig skillnad i förändringen gällande psykiskt mående, en markant skillnad som är intressant att studera vidare. Utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv så bedöms 50 procent av kvinnorna och 40 procent av männen i hög/mycket hög utsträckning att ha stärkt sina möjligheter till anställning som en följd av deltagandet i projektet.

I slutrapporten sammanfattas intervjumaterial med deltagare i projektet och flera av ungdomarna beskriver att de har fått hjälp att strukturera sin livssituation. En av ungdomarna uttrycker att hen hade så många problem att det var svårt att veta i vilken ände hen skulle börja. I intervjuerna lyfts vikten av att ha en vuxen att lita på med framtidstro – någon som inte ger upp.

När det gäller den kvantitativa så väl som den kvalitativa aspekten så har projektet haft goda resultat och en stor del av deltagarna har gått tillbaka till skolan eller till en annan sysselsättning. Vidare tyder en ökad sysselsättningsgrad på en vilja att förändra ett riskbeteende. Däremot så är det viktigt att poängtera att trots att projektet uppvisar goda resultat så är det skört. I vissa fall har det krävts fler insatser och det tar tid att göra en förändring av en livssituation som många gånger är komplex och även innefattar andra parter såsom familj, sociala sammanhang och samhällseliga förändringar. Det är tydligt att det krävs en stor flexibilitet och lyhördhet för att lyckas med att aktivera både det privata som det professionella nätverket för att resultaten ska bli långvariga och hållbara. I den externa utvärderingen beskrivs effekterna genom att huvuddelen av de som har deltagit i projektet nu är i utbildning eller i arbete, vilket innebär en betydande positiv förändring i de berörda ungdomarnas liv. Som följd har projektägarens kostnader för insatser till målgruppen minskat.

Vidare går det att läsa i den externa utvärderingens slutrapport att projektdeltagandet i hög eller mycket hög utsträckning har stärkt ungdomarnas motivation och drivkraft. Kvinnorna visar sig i hög eller mycket hög utsträckning har utvecklat sitt eget ansvarstagande och männen har i hög utsträckning förbättrat sitt psykiska mående. Generellt har deltagarna förbättrat sina möjligheter till anställning och därmed närmat sig arbetsmarknaden. Gällande negativa gängkontakter och kriminella aktiviteter har utvärderingen inte kunnat bedöma utvecklingen i brist på tillräckliga data.

Sistnämnda delen kring negativa gängkontakter har under projektperioden varit, och kommer framöver att vara, en av verksamhetens och stadsdelens utmaningar. Oavsett hur framgångsrika insatser som erbjuds så kommer många unga från målgruppen att slitas mellan två olika världar.

Projektets insatser kan inte alltid konkurrera med kriminella värden; snabba pengar, ett sammanhang som känns igen och som dessutom kan skapa en känsla av att "vara någon" och bli respekterad. Känslan av tillhörighet, i synnerhet under tonårsperioden, är väldigt viktigt. Saknas då ett stabilt nätverk och familj som har kraft och möjlighet att stödja åt rätt håll kan det bli ett svårt vägskäl. Vissa av ungdomarna saknar helt eller delvis föräldrar eller andra trygga vuxna vilket ställer krav på samhället att ställa upp med omsorg, struktur och vuxna förebilder, annars är det lätt att parallella strukturer och normer tar över.

Projektets målsättning har varit att stödja unga utifrån deras behov och den externa utvärderingen har visat på att betydande påverkansfaktorer kopplat till målsättningen bland annat är:

- Ungdomsbehandlarnas förmåga att bemöta deltagarna på ett sätt som får dem att växa samt vilja och våga ta ansvar för sin livssituation.
- Ett lösningsorienterat arbetssätt.
- Att de individuella utvecklingsprocesserna har fått ta tid.
- Kopplingen mellan ungdomsbehandlarnas arbete och det som har kunnat erbjudas genom en fungerande samverkan med en rad olika aktörer men främst KAA och SSPF.

Vidare beskriver samverkanspartners projektet och dess insatser enligt citatet:

"Ungdomarna har fått stöd i att söka boende och sysselsättning, de får stöd från någon som lär känna dem bättre än vi har förutsättningar för, och ibland har projektets insatser inneburit att vi har kunnat arbeta vidare med ungdomen på ett bättre sätt än tidigare".

Sammanfattningsvis har projektet haft goda resultat och förutom den individuella vinsten för ungdomarna har UngÖst bidragit till en markant minskning av köpt öppenvård från externa leverantörer. UngÖst har bidragit till minskade kostnader vilket 2017 uppmättes till över 20 miljoner.

Resultat på organisationsnivå - Att utveckla en samverkansplattform för att fånga upp unga 15-24 år som är i riskzon för kriminalitet, våldsbekämpande extremism och negativ gängbildning: Att skapa en samverkansplattform på både ett operativt plan som på ett strategiskt plan har varit en av grundpelarna i projektet. Arbetet med att etablera kontakter både internt inom stadsdelen och externt inom myndigheter och andra organisationer startade upp redan under analys- och planeringsfasen. Projektet ägnade en stor del av tiden på att förstå målgruppens behov och förutsättningar. Parallellt var det viktigt att även förstå organisationens förutsättningar för att anpassa insatser därefter. Under projektets gång har samverkan varit en nyckel och en framgångsindikator. Tidigt under projektet knöts samverkansstrukturer med fältsekreterare, SSPF-koordinatorer, KAA-ansvariga, SIG och andra utförare. Nämnda aktörer hade inte bara kunskap kring målgruppen utan har spelat en stor roll i deltagarnas nätverksarbete. Fältsekreterare har en annan typ av kontakt med ungdomarna och kan motivera till stöd. SSPF arbetar utifrån samtycken och nätverk där UngÖst kunde bli en insats i form av långsiktigt och individuellt stöd. Målsättningen kring en samverkansplattform har arbetats fram där ovan nämnda aktörer samt socialsekreterare i samverkan med polisen samt kommunpolis samlas en gång i veckan för att samverka kring individer och frågor som berör samtliga, exempelvis när det varit social oro i stadsdelen. Projektet har även haft ett kunskapsutbyte med fritidspersonal i stadsdelen. Under projektets gång har ett par omorganiseringar skett vilket har inneburit att UngÖst, SIG, SSPF och KAA har samlats i en enhet. Det har skapat en stor vinst i form av nära samverkan kring ungdomarna och ett sätt att undvika parallella insatser. I

utvärderingsrapporterna beskrivs samverkan som en ny arbetsmodell utifrån att UngÖst, SSPF, SIG och KAA blivit samlokaliserade, vilket har underlättat arbetet. Personalen kan fokusera på sin del av uppdraget och vidare skapas större möjligheter för exempelvis spontant nätverkande och gemensamma hembesök.

Utöver en utvecklad samverkansplattform har UngÖst blivit en naturlig del inom flera av stadsdelens ordinarie strukturer som rör samverkan inom socialtjänsten men även kopplat till det övergripande trygghetsarbetet i samverkan med polisen. Samverkansparterna ser positivt på UngÖst, vilket bland annat följande citat är exempel på:

"Grymt snabbt har de etablerat sig och alla vet att de finns."

"Det är enkelt att få kontakt med dem. Allt är möjligt och vi får bara klura ut hur."

"Hela samverkansmodellen är oslagbar och metodiken fungerar."

"Projektet har hittat rätt personer med kompletterande kompetenser."

Sammanfattningsvis har projektet uppnått målsättningen att bygga upp en samverkansplattform som enligt utvärderingen verkar vara uppskattad av samverkanspartners.

Resultat på projektnivå - Att genom transnationell benchmarking ta hem nya verktyg och metoder för att stödja ungdomarnas etablering i samhället:

Projektet har haft en tydlig målsättning gällande att hitta nya verktyg och arbetssätt, främst kopplat till kriminalitet. Projektet har under analys- och planeringsfasen, i samband med projektets första transnationella aktivitet i Bryssel, etablerat kontakt med en nyckelperson från London. Syftet var att skapa möjlighet till att göra studiebesök hos verksamheter i London och vidare arbetsskugga intressanta och adekvata verksamheter i nästa steg. Vid första besöket i London reste projektet i en grupp bestående av chef, projektledare och utvecklingsledare samt kommunpolis och SSPF-koordinator. Projektet besökte olika verksamheter i Westminster, Newham och Hackney som arbetar med bland annat gängkriminalitet, våldsbejakande extremism och trygghetsfrågor. Utöver besöken höll UngÖst ett seminarium för att få möjlighet att få kontakt med andra verksamheter som arbetar med målgruppen. Resan gav en inte bara kunskap kring effektiva arbetssätt och metoder utan skapade även en närmare samverkan med kommunpolisen och SSPF. Projektet upplevde att Westminster hade ett intressant och framgångsrikt arbete som var intressant för UngÖst att fördjupa sig i, så vid den uppföljande resan till London besökte projektet endast Westminsters verksamheter. Vid den uppföljande resan var även ungdomsbehandlare med från teamet. Projektet fick bland annat delta vid möten på Integrated Gang Unit (IGU) och skugga olika trygghetsskapande insatser. Det var givande eftersom projektet fick uppleva hur arbetsmetoder och kunskaper används i det vardagliga arbetet. En av de främsta lärdomarna som projektet tog med sig tillbaka, och vidare implementerade i reviderad form, var hur de samlade olika professioner och samordnade insatser till individer samt hade en djupare kunskap och erfarenhet inom aktuella ämnen. UngÖst har försökt att efterlikna detta i den mån det har varit möjligt genom att några av ungdomsbehandlarna har områden, exempelvis hedersvåld och förtyck eller våldsbejakande extremism, som de har extra kunskap om och håller sig uppdaterade kring. Det hade dock varit önskvärt att utöka dessa ansvarsområden, vilket har varit svårt tidsmässigt eftersom uppdraget har legat parallellt med ungdomsären.

UngÖst har utöver samverkan med London även samarbetat med flera olika europeiska städer utifrån medverkan i Eurocities. Projektet har presenterat sin verksamhet och resultat vid Social Affairs Forum i Stuttgart samt deltagit på möten inom ramen för arbetsgruppen Drug Prevention. Sammanhangen har lett till nya kontakter med intressanta verksamheter i andra europeiska städer.

Samverkansstrukturer såsom Rätt insats och Storteam är exempel på hur projektet har varit delaktig i att skapa ett nytt arbetssätt. Båda samverkansformerna skapar möjligheten till bättre anpassade insatser samt mer effektiv samverkan. Målsättningen är att minska glappen mellan olika enheter och myndigheter, utan att inskränka den enskildes integritet såväl som sekretess. Genom samtycken och tydliga ramar har projektet skapat en form för att mer effektivt fånga upp unga i behov av stöd och insatser. Omvänt, på insatsnivå, har projektet även blivit bättre på att släppa taget, att insatsen inte alltid är rätt eller att det är fel timing. Projektet har försökt att hitta andra vägar, andra insatser eller alternativ för deltagarna och helt enkelt lärt sig mer kring samhällssystemet och olika insatser.

Teamet har under projektets gång utmanats och stundtals varit frustrerade över att inte vara tillräckliga, eller att behoven har varit större än vad stadsdelen kunnat tillgodose. Ungdomsbehandlarnas enda redskap är dem själva och till hjälp har de ett antal verktyg i form av olika metoder, kollegor, team och handledning. Under projektet har det ibland varit en balansgång att hantera väldigt svåra och komplexa ärenden. I perioder har det varit svårt att avgränsa och samtidigt känna en tillräcklighet. En viktig lärdom är att arbeta med gruppdynamiken inom teamet, vilket många gånger är lika viktigt som insatsen själv. Att skapa en trygg och lyhörd gruppdynamik kräver stor ansträngning för samtliga inblandade och ska inte underskattas i den här typen av projekt som dessutom har höga yttre krav på sig. Under projektiden har teamet bland annat arbetat med värderingsfrågor och reviderat interna arbetssätt, men främst långsamt byggt upp en trygg kollegial grund och tillit. Lärdomen avspeglar arbetet med ungdomar, det tar tid och det krävs hårt arbete. Vikten av att inte ge upp och att fokusera på målbilden. I projektet har teamet haft en ytterst tydlig och gemensam målbild: ungdomen i fokus.

Göteborgs Stad har en plan för jämställdhet som bland annat trycker på rätten till likvärdig och jämlik myndighetsutövning oavsett kön, rätten till utbildning och arbete – fritt från könsstereotypa normer samt rätten till frihet från våld. Projektet har utöver den övergripande planen även utgått från rapporter som sammanställdes under analys- och planeringsfasen. Rapporterna belyste viktiga aspekter kopplat till projektets kontext och har varit en vägvisare i det dagliga arbetet med deltagare och samverkanspartners.

Projektet har fått uppdrag från myndighetssidan inom socialtjänsten, vilket innebär att det är biståndsbedömda insatser inom ramen för socialtjänstlagen. Projektet har utifrån det inte haft någon direkt påverkan på inkommande ärenden, däremot kan en indirekt påverkan analyseras. Under projektets gång har verksamheten blivit allt mer etablerad, vilket har inneburit att andra aktörer från bland annat fältverksamheten, mötesplatser, familjebehandlare, föreningssamordnare har hört av sig gällande ungdomar som skulle kunna vara aktuella för insatsen. I vissa fall har även ungdomar i projektet tagit med sig en vän som har varit i behov av stöd. Projektet har i dessa fall kunnat stödja i processen att ansöka från socialtjänsten för att få en insats.

Gällande lika villkor för kvinnor och män har projektet försökt att anpassa hur insatsen kommuniceras i relation till uppdragsgivare, vilket skulle kunna vara ett exempel på hur ärendefördelningen ser ut. Projektet blev tidigt uppmärksammat på genusperspektivet under analys- och planeringsfasen. Projektet hade då en genusvetare i utvecklingsledaren för mänskliga rättigheter Agnes Venäläinen kopplad till projektet. Hon granskade allt från textmaterial och hur projektet kommunicerade målgruppen till att sammanställa en rapport. Projektet blev utifrån detta tidigt uppmärksammat på projektets tilltal och att vara tillgängliga oberoende av könsidentitet. Agnes Venäläinen beskriver ungdomarnas riskmiljö i av negativ gängbildning,

kriminalitet och våldbejakande extremism som en traditionellt manligt kodad miljö. Hon menar att det ofta är killarnas riskbeteenden som diskuteras när det kommer till dessa frågor och att det är viktigt att även nå icke-män att delta i verksamheten. Hon lyfter vikten av att nå tjejerna och svårigheten eftersom de inte alltid är lika synliga i relativt slutna miljöer. Hon menar att det kommer bli en utmaning att genom relationsbygge få tillgång till dessa miljöer och få ett förtroende hos ungdomarna. Projektet insåg tidigt att det var viktigt att tänka bredare och öppna upp målgruppsbeskrivningen och problembilden för att inte avgränsa möjligheten för alla unga att ingå i projektets aktiviteter. Maria Wallins analys stärker genusrapportens resonemang om en bredare blick gällande traditionellt manliga världar:

"De territoriella nätverken rekryterar bara killar, men det finns även flickor med uttalade antisociala beteenden. Flickorna skiljer sig dock från pojkarna. De flesta flickor som har ett utåtagerande beteende slutar med detta när de är ca 16–17 och ibland går de då in i relationer med pojkar som är med i de kriminella nätverken. Även dessa flickor har en liknande problematik som pojkarna, ofta blandat med sexuellt våld." (Unga i Riskzon - Grundläggande områdesproblematik och orsakssamband av Maria Wallin).

Som tidigare nämnts i rapporten har hedersperspektivet inte varit lika tydligt som problematiken kring våldbejakande extremism i ansökan. Båda områdena är viktiga och bör uppmärksammas, det sistnämnda har dock fått ett större utrymme i ansökan. I båda rapporterna tas från planerings- och analysfasen hedersperspektivet upp i olika former. Dels utifrån ett grundläggande perspektiv, orsakssambanden, dels kring att projektet uppmanas att vara uppmärksamma kring hedersnormer. Vidare uppmanas projektet att under genomförandefasen se över möjligheten till att skapa spetskompetens inom ämnet för att kunna bistå med rätt stöd och kompetens.

Arbetsätt

Beskriv projektets huvudsakliga arbetsätt och kortfattat vilka metoder, utbildningar och andra aktiviteter som användes. Vad var det som gjorde skillnad, vad ledde fram till det önskade resultatet? Beskriv eventuellt nya metoder eller material som tagits fram i projektet.

Projektets uppdrag har varit att bygga upp ett arbetsätt som kombinerar behandling med sysselsättningsaktiviteter, att utveckla förmågan att i tidigare skede identifiera ungdomar i riskzon samt att genom ett preventivt arbetsätt bidra till att minska stadsdelens kostnader för köpt vård, boende och stöd riktat till målgruppen. UngÖst-modellen bygger på en innovativ samverkansform, tillsammans med polis och socialtjänst samt andra professioner inom stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg har parterna utvecklat ett nytt sätt att dela information genom samtycke. Parterna träffas regelbundet och kunskapsutbytet gör det lättare att fånga upp unga i ett tidigt skede och att gemensamt tänka kring komplexa och svåra ärenden. Möjligheten att ge rätt insatser ökar och risken med parallella insatser som kan vara kontraproduktiva minskar.

Kärnan av UngÖst är teamet som består av sju ungdomsbehandlare varav en arbetar 50 procent som SIG-samordnare inom ramen för UngÖst. Teamet arbetar tillsammans med ungdomarna utifrån ett arbetsätt som kombinerar behandlande insatser med sysselsättningsinsatser. Teamet ger stöd i ungdomens process att kunna fungera i skola eller annan verksamhet, att hitta boende, planera för sysselsättning och arbete, att avhålla sig från droger och kriminalitet men också stöd i kontakter med vården. Insatsen är individuell och pågår i genomsnitt ett år. Teamet har stor kunskap om den lokala kontexten och har skapat förtroendefulla relationer med invånare i stadsdelen. De träffar ungdomarna på deras arenor och får i många fall lära känna familjer och vänner, vilket har bidragit till att UngÖst har ett gott rykte som skapar kortare väg till att kunna ge stöd till unga som inte känner sig som en självklar del av samhället.

Projektet hade som målsättning att utarbeta en metodik för att stödja målgruppen närmare sysselsättning. UngÖsts metodik bygger på förhållningssätt, aktiviteter, arbetsverktyg och arbetssätt som i sina delar bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. I den externa utvärderingen intervjuas en av företrädarna för projektet som förtydligar:

"Egentligen är det klassiskt socialt arbete som bedrivs i projektet UngÖst och inget nytt med metoden men vi kan tigha till det genom samverkan. Det är kopplingen samverkan och metod som är unik. Det är en ovanlig kombination för ofta är det uppdelat."

De bakomliggande teorierna och den beprövade erfarenheten som UngÖsts arbetsmodell bygger på är i huvudsak ett tankesätt som kan kopplas till teorier kring ett lösningsorienterat arbetssätt, KASAM (Känsla av sammanhang och mening), MI (Motivating Interviewing) KSL (Kriminell som Livsstil) och teorier om empowerment.

Deltagarna i projektet har främst remitterats från Barn och familjeenheten 2 (för unga upp till 18 år) och Unga vuxna (för unga över 18 år). Uppdragen som UngÖst arbetar med bygger på skriftligt formulerade uppdrag som utgår från biståndsbeslut fattade av myndighetsenheterna i stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg. Deltagandet i projektet är frivilligt med undantag för de unga som får insatsen inom ramen för ett ungdomskontrakt eller annan påföljd vid brott.

Stadsdelen har under 2017 utvecklat en samverkansform: rätt insats för att skapa hemmaplanslösningar istället för att anlita externa resurser. UngÖst är en del i den samverkansgrupp som träffas regelbundet för att myndighetsenheterna ska kunna ha en dialog med resurserna som finns inom stadsdelen och vad de kan bidra med till ungdomar som riskerar att placeras eller är på väg hem från placering. Vid dessa träffar deltar representanter för UngÖst samt teamledare MST, metodhandlare Resursenheten 1, SSPF-koordinator och personal från myndighet.

Projektet har samverkat med Räddningstjänsten inom ramen för satsningen RSG-U som syftade till att ge unga en möjlighet att arbeta/praktisera på Räddningstjänsten under 6 månader. Handledare på Räddningstjänsten stöttar ungdomarna utifrån ett holistiskt perspektiv dvs. allt från att komma i tid på morgonen, att äta lunch, värderingar till att stötta vidare till sysselsättning i samband med projektavslut.

I individarbetet har projektet skapat samverkanskontakter med Mini Maria (Beroendeenhet), Barn- och ungdomspsykiatri, Vuxenpsykiatri, Ungdomsmottagningen, socialsekreterare i samverkan med polisen samt kuratorer och annan personal inom skolornas elevvård med flera. Samverkan har skett på både strategisk nivå och på operativ nivå. Det mesta är fokuserat på arbetet med ungdomarna i riskgruppen men också samverkansfrågor av organisatorisk art samt metodikfrågor. Utöver metodik så har projektet lagt stor vikt vid rekryteringen av ungdomsbehandlarna för att hitta en grupp med kompletterande kompetenser och erfarenheter. Under projektprocessen har också ungdomsbehandlarna fått utbildning i:

- Feedback Informed Treatment som är en metod för att mäta brukarens allmänna välbefinnande och effekten av insatsen. Syftet med utbildningen var att arbetet skulle leda till en mer kvalitativ och effektiv behandling där klienten efterfrågas kontinuerlig feedback i relation till behandlaren samt självskattat sitt mående i samspel med behandlaren.

- Motiverande samtal är en samtalsmetod som används i rådgivning och behandling för att underlätta förändringsprocesser. MI (Motivational Interviewing) utvecklades under 1980–1990-

talen av psykologerna William F. Miller och Stephen Rollnick.

- Kriminalitet som livsstil är en modell som utvecklats av kriminologen Glenn Walters. Kriminell livsstil är ett uttryck för att se på världen där den kriminelle gör tolkningar utifrån en självbild och världsbild som grundläggs i barndom och tonår.

- Ungdomsbehandlarna har också deltagit i seminarier kring bland annat våldsbejakande extremism, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i nära relationer, kriminella nätverk och strukturer, hemmasittare, psykisk ohälsa, neuropsykiatriska diagnoser eller missbruk.

En grundläggande faktor som har gjort skillnad för projektet är att det varit väl förankrat redan i ansökningsförfarandet, det fanns mandat och berörda enheter var delaktiga i att ta fram ansökan. Innehållet svarade på ett reellt behov att skapa insatser för målgruppen. Vidare hade projektet en relativt lång planerings- och analysfas. Det innebar att både samverkan hade etablerats i såväl underlag (i form av rapporter kring kriminella nätverk och strukturer i stadsdelen) samt i en rapport med genusperspektiv i relation till kontexten. Projektet höll även en LFA-workshop för att få en bättre bild av målgruppen samt för att involvera samverkanspartners. I slutet av analys- och planeringsfasen var projektet väl förberett för en genomförandefas, vilket även innebar att inflödet av deltagare kunde starta upp direkt i samband med genomförandefasen.

Projektet har på en strategisk nivå haft en aktiv och engagerad styrgrupp men en bra spridning kopplat till innehållet. Styrgruppen har även varit stödjande vid tillfällen då projektet har behövt stöd i strategiska frågor såväl som kritiska och kravställande för att föra metodiken framåt.

På ett operativt plan är det tydligt att det har funnits ett stort engagemang och kunskap inom teamet samt hos samverkanspartners. I de olika samverkansformerna har det funnits en genuin vilja att utveckla projektet och få ett mer effektivt och kvalitativt arbete kring målgruppen. Allteftersom har samverkansformerna skapat en känsla av tillit och prestigelöshet som har varit en nyckel i svåra och komplexa ärenden. I samband med att SSPF och KAA flyttades över till samma enhet och lokaler som UngÖst skapades även fler gemensamma rutiner, vilket har gjort att stadsdelen i mindre utsträckning erbjuder parallella insatser. Istället synkas insatser och gör det tydligt för både uppdragsgivare och målgrupp. Vidare har även kunskapen kring målgruppen ökat och kännedomen kring den lokala kontexten har stärkts.

Utifrån ett behandlingsperspektiv och projektets metodik har teamets förhållningssätt och bemötande gjort skillnad. Teamet har en bred kompetens och ett tydligt klientfokus. I utvärderingsrapporten beskrivs det som ett existentiellt synsätt, där en av nycklarna till framgång är att bemöta ungdomarna på ett sätt som får dem att växa, vilja och våga ta ansvar i sitt eget liv. Viktiga delar i bemötandet är att lyssna och vara lyhörd, engagerad, att ha tro på ungdomens förmåga att själv hitta lösningar, att vara uthållig och ge processen tid. Relationsskapandet är en förutsättning för att skapa tilltro och förtroende. I rapporten beskrivs ungdomsbehandlarnas roll som en slags mentorsroll som innefattar vägledning, coachning och uppföljning till dess ungdomen kan stå på egna ben. Ungdomsbehandlarnas roll är att hjälpa ungdomen att få del av de resurser som behövs för att få en fungerande tillvaro och stöd i myndighetskontakter. I rapporten beskrivs stödet som hjälp till självhjälp i syfte att ungdomen ska komma i arbete eller utbildning. Ungdomsbehandlaren verkar som en resurs i projektprocessen för deltagaren, vilket grundas i den första fasen där en förtroendefull relation etableras. Målsättningen beskrivs i form av att synliggöra individens resurser och möjligheter samt att arbeta med motivation och deltagarens eget ansvarstagande. Behandlingen består av kontakt med ungdomsbehandlaren som använder sig själv och sin kunskap i processen att vägleda, stötta och coacha. Beskrivningen i utvärderingsrapporten avspeglar väl projektets bild. Vidare beskrivs även övriga insatser som behövts utöver ungdomsbehandlarna vilka tillgodoses genom samverkansparterna.

Övriga insatser är bland annat skolan och deras elevvårdsteam och socialtjänsten som har kunnat tillföra resurser till exempel i form av försörjningsstöd, boende, och familjebehandling inom ramarna för gällande lagstiftning och rutiner. Insatser för missbruksbehandling har tillförts genom samarbete med Mini-Maria. Beträffande ungdomar med psykisk ohälsa är bland andra primärvården och psykiatrin viktiga samverkansparter (Slutgiltig utvärderingsrapport UngÖst 2019, Framtidsutbildning AB).

Utvärderingen visar att ungdomsbehandlarnas stödinsatser har gjort skillnad för ungdomarna. Stödet har, utöver att hjälpa till att skapa struktur i vardagen och guida för en väg framåt, i många fall handlat om att skapa hopp och framtidstro genom självstärkande samtal och arbetssätt. Ungdomsbehandlarna har strävat efter en relationsmässig trygghet och regelbundenhet genom regelbundna träffar och långsiktig stöd.

Utöver de faktorer som nämnts ovan så kan yttre aspekter ha spelat en roll för den genomslagskraft som UngÖst har fått under projektiden. Parallellt med projektutvecklingen har samhället präglats av händelser så som skjutningar, som tros ha kopplingar till gängrelaterade miljöer och parallella strukturer, händelser kopplat till våldsbejakande extremism. Båda områdena har fått stort medialt utrymme och samhällsdebatten har präglats av olika möjliga lösningar från samhällsfunktioner.

Utöver att ha byggt upp UngÖst-modellen (som beskrivs under arbetssätt) har projektet tagit fram två studier under analys- och planeringsfasen och varit delaktiga i framtagning av material:

- Unga i riskzon - Grundläggande områdesproblematik och orsakssamband av Maria Wallin
- Unga i riskzon - Genusperspektivet av Agnes Venäläinen.
- Under analys- och planeringsfasen anordnade projektet en LFA-workshop som finns dokumenterad.
- Under genomförandefasen har ett antal transnationella resor planerats som sammanställts i rapporter.
- Två utvärderingsrapporter från extern utvärderare.
- Under genomförandefasen har UngÖst arrangerat två kunskapsseminarier som har handlat om romsk inkludering samt hedersrelaterat våld och förtryck.
- Teamet med ungdomsbehandlarna har gått metodkurser i MI samt KSL.
- Projektet har tagit fram en film för att beskriva metodik och målgrupp, filmen har även visats i Bryssel och Liège.
- Projektet har tagit fram en samverkansform, Storteam, med inspiration från Londons arbete inom Integrated Gang Unit.

UngÖst har väckt ett intresse inom Göteborgs Stad, flera stadsdelar har varit intresserade av att implementera arbetsmodellen. I Socialdemokraternas budgetförslag inför 2019 lyftes projektet som en prioriterad verksamhet att implementera i Göteborgs Stad. Projektet ser därför ett behov av att sammanställa arbetsmodellen i en metodhandbok eller liknande för att kunna sprida och eventuellt implementeras i den form projektet har skapat modellen.

Kommunikation, spridning och påverkansarbete

Beskriv hur ni arbetat med spridning och påverkansarbete. I vilka sammanhang har i spridit erfarenheter från projektet? Vilka organisationer har ni riktat er till? Hur förs projektresultatet vidare?

Spridnings- och påverkansarbete har varit en viktig del för projektet utifrån att målgruppen och upplägget skiljer sig från de flesta andra ESF-projekt. Projektets målgrupp har visat sig ha behov av mer tid än planerat på grund av komplexiteten och svårighetsgraden i ärendena. Projektet har

löpande via lägesrapporter och ändringsansökningar beskrivit situationen med relativt låga deltagarantal och långa insatser. Vidare har det varit viktigt att visa på vikten av tidiga insatser innan aktuell problematik har vuxit sig större. En stor del av påverkansarbetet har även varit att visa vilka förutsättningar ungdomarna har i relation till resurser. Ungdomen kan upplevas som motiverad till förändring men omständigheter omkring gör det många gånger svårt att förändra en livssituation. Vidare är det viktigt att poängtera vikten av tid för förändring, det krävs ett långsiktigt perspektiv om en förändring ska hålla över tid. Påverkansarbetet har utifrån det perspektivet handlat om att påvisa behoven hos målgruppen för både ESF samt för stadsdelen.

Projektet har arbetat med spridning under hela projektiden, både internt och externt. Projektet har haft ett betydande stöd från utvecklingsledare EU i stadsdelen som har kommunicerat projektresultat och information på olika arenor, vilket har väckt nyfikenhet och skapat möjligheter till att sprida projektet. Spridningsaktiviteterna har riktats till allt från myndigheter såsom arbetsförmedling och polis som mindre lokala föreningar i stadsdelen.

UngÖst har bland annat hållit i ett seminariepass på IFO-dagarna, som anordnas av GR, deltagit som mässutställare på BRÅ:s årliga konferens, presenterat projektet i olika sammanhang på ESF där bland annat arbetsmarknadsministern och generaldirektören deltog. Utöver olika typer av spridningsaktiviteter vid möten, konferenser och studiebesök så har projektet även skapat en film samt en sida på Göteborgs Stads hemsida för att vara sökbara på nätet.

UngÖst valde att hålla sin spridningsaktivitet i Bryssel tillsammans med Göteborg Stads Brysselkontor. Utöver en presentation om UngÖsts resultat var även projektets samverkanspartners från London inbjudna samt representanter från Europaparlamentet, Radicalisation Awareness Network samt Partnership Against Violent Radicalisation in Cities. Syftet med spridningsseminariet var att ur ett EU-perspektiv fokusera på preventivt arbete samt metoder kopplat till unga i riskzon för bland annat radikaliserings eller kriminalitet. Vid seminariet deltog nämndordförande samt stadsdelsdirektören från Östra Göteborg, vilket var ett signalvärde för spridningsinsatsen utifrån att projektet varit framgångsrikt.

En effekt av spridningsseminariet var att EU-kommissionen, DG Home, bjöd in Göteborgs Stad att ingå som pilotstad inom ramen för plattformen EU Cities Against Radicalisation. Inbjudan kom i samband med att en representant för EU-kommissionens DG Home deltog på UngÖsts spridningsseminarium som arrangerades på Göteborgs Stads Brysselkontor. Projektet är ett framgångsrikt exempel på hur medel från Europeiska socialfonden har använts för att arbeta med förebyggande arbete mot VBE. På mötet i juli representerades Göteborgs Stad av stadsdelsdirektören och utvecklingsledare EU i Östra Göteborg. Av de pilotstäder som deltog finns det flera verksamheter i bland annat London, Birmingham och Rotterdam som skulle vara värdefulla att titta närmare på för en fortsatt utveckling av UngÖst.

Projektet har även presenterat projekt och resultat på en konferens i Stuttgart, Social Affairs Forum inom ramen för medlemsorganisationen Eurocities sociala forum.

Projektet kommer att hålla en lokal spridningskonferens efter projektets slut för att samla lokala samverkanspartners samt fånga upp intressenter som visar intresse kring projektresultatet från bland annat andra stadsdelar samt kranskommuner. Vidare är förhoppningen är projektet kan söka nya medel för att bland annat ansöka om att sammanställa en Metodhandbok för att effektivisera spridningen, samt säkerhetsställa arbetsmetoden UngÖst.

Uppföljning och utvärdering

Hur har extern utvärderare konkret bidragit till projektarbetet? Hur har ni själva arbetat med uppföljning och utvärdering i projektet? På vilket sätt har det varit ett stöd för projektverksamheten?

Projektets externa utvärderare har bidragit till projektet utifrån flera aspekter som berör allt från sammanställning av data till kvalitativt intervjumaterial gällande både ungdomar som samverkanspartners. Utvärderaren har intervjuat samverkanspartners på samtliga nivåer, projektpersonal samt intervjuat ett urval av deltagarna i projektet. Utöver intervjuer så har utvärderaren planerat och genomfört ett antal workshops tillsammans med team, SSPF, SIG och KAA, innehållet har varit inriktat på både metod och samverkan. Kopplat till kvantitativa data så har utvärderaren sammanställt SCB-statistik tillsammans med projektets interna mätverktyg kopplat till indikatorer. Utvärderaren har löpande deltagit på möten såsom team, Storteam, styrgruppsmöten, Rätt insats osv. Utvärderingsarbetet har sammanställts i dels en delrapport och dels en slutrapport. Utvärderingsarbetet har bidragit till att synliggöra utvecklingen och stöd i att hitta fokusområden i planeringen framåt.

Projektet har arbetat med ett internt flödesschema för att kunna följa ungdomarnas längd i projektet samt ge en överblick gällande resultat. Utöver en ögonblicksbild så mäter även flödet information utifrån ett antal indikatorer som är av betydelse för vilken typ av insats som krävs. I flödesschemat mäts bland annat missbruk, kriminella aktiviteter, våld under uppväxten, skolgång. Utöver dessa indikatorer har flödet även tagit upp om det finns några viktiga vuxna i nätverket, samtalsstöd samt vårdnadshavarens medverkan i ungdomens liv. De senare delar är viktigt utifrån framgångsindikatorer.

Eftersom projektets insatser är biståndsbedömda så har dokumentation förts i Göteborgs Stads interna dokumentationssystem, Treserva. Vidare har projektet även rapporterat lägesbild och antal deltagare varje månad inom ramen för intern uppföljning inom stadsdelen, Stratsys.

Utvärderingen har varit ett betydelsefullt stöd utifrån att intervjuarbetet med såväl personal, samverkanspartners som med ungdomarna varit värdefullt. Intervjuerna har gett projektet insikter och konstruktiv kritik som har varit viktigt för projektverksamheten och som utan intervjuarbetet kanske aldrig hade synliggjorts. Materialet från intervjuerna har även motiverat team och projektägare då flera perspektiv har varit positiva och därmed skapat större mening.

Användande av resultat

Beskriv hur ert projektresultat helt eller delvis kommer att användas i ordinarie verksamhet och i befintliga strukturer. Om implementering uteblir - beskriv varför? Hur har ni arbetat för att resultaten tas om hand?

Projektet är implementerat i sin helhet och teamet består idag av 6 ungdomsbehandlare och en SIG-samordnare (som arbetar halva sin tjänst med UngÖst-ärenden). I samma enhet ingår sedan årsskiftet 2018/2019 även SSPF och KAA, vilket innebär att flera insatser för unga har samlats på en fysisk plats och skapat en nära och effektiv samverkan.

Arbetet med att ta hand om resultatet startade redan i samband med ansökningsförfarandet då det fanns en tydlig problembild och ett behov av nya insatser och samverkan. Behovet stämde väl in i den aktuella ESF-utlysningen och utvecklingsledare EU såg till att berörda parter blev delaktiga i framtagandet av ansökan. Projektets grund var därmed behovsstyrt samt väl förankrat hos berörda i stadsdelen. En relativt lång planerings- och analysfas har också haft betydelse för att tillvarata resultaten. Projektet hade under den här perioden tid och möjlighet att fördjupa samverkan med samverkanspartner samt att samla underlag kring den lokala kontexten i form av bland annat rapporter och workshops med unga. Styrgruppen kom på plats, personal rekryterades och en verksamhetslokal anskaffades. Sammanfattningsvis fanns det ett utrymme att förbereda arbetet så att genomförandefasen kunde starta upp med en väl etablerad

samverkan och kännedom kring insatsen.

Vidare har projektet strävat efter att erbjuda insatser för unga som gör skillnad och varit lyhörda för samverkanspartners behov och kunskaper. Med hjälp av utvecklingsledare EU, en aktiv styrgrupp och projektägare har projektet fått möjlighet att sprida resultat för bland annat högre ledning samt för politisk nämnd, vilket har inneburit att beslutsfattare har varit involverade samt haft inflytande under projektets gång.

Projektets externa utvärdering har utifrån framtida förutsättningar förordat en fortsatt utveckling samt att resultat och effekter är så intressanta att en långsiktig forskningsinsats kring den verksamhet som nu ska bedrivas rekommenderas.

Kommentarer och tips

Vilka tips vill ni delge framtida projekt? Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför?

Utifrån projektets erfarenheter och lärdomar så är det ett antal aspekter som är viktiga att föra fram. Först och främst handlar det om implementeringsarbetet, vilket bör startas upp redan vid projekttid. Projektansökan speglade stadsdelens behov och skrevs utifrån behov och en tydlig beställning, vilket är en viktig faktor när projektet väl ska startas upp. Det är viktigt att inte underskatta vikten av delaktighet på alla nivåer från starten eftersom det annars kan bli svårt att skapa förankring i efterhand. För UngÖst gjorde den tidiga involveringen stor skillnad och projektet var väl förankrat och arbetade vidare systematiskt för att tidigt ingå i ordinarie strukturer. Genom en längre analys- och planeringsfas fick även projektet möjlighet att förbereda sig och lägga en god grund inför uppstart. Resultaten hade troligen dröjt om fasen var kortare.

Projektet har haft ett antal utmaningar som rör allt från organisationsförändringar till målgruppens komplexa behov. "Vad ska vi göra egentligen?" är en kommentar som har etsat sig fast, det var en av ungdomsbehandlarna som i början av projektet efterfrågade en metod eller arbetssätt. Problemet, eller rättare sagt möjligheten, var att det inte fanns någon metod utan projektet skulle bygga upp ett arbetssätt tillsammans. Just den här delen har varit en påtaglig utmaning att påminnas om att ingenting är färdigt utan att det är ett projekt för att bygga upp en verksamhet. Frågan var helt klart adekvat och utmaningen var att hela tiden påminnas om att det var ett utvecklingsarbete. Frågan blev besvarad under loppets gång, idag finns det en arbetsmodell och ramar. En av framgångarna är att det inom ramen för arbetsmodellen fortfarande är relativt fritt och flexibelt för att möta komplexiteten och behoven hos målgruppen.

Ytterligare utmaningar är yttre faktorer såsom organisationsförändringar och personalomsättning internt men även hos samverkanspartners. Det behöver finnas en förberedelse för omständigheter som inte går att styra, att vara lyhörd och lösningsfokuserad för att inte tappa fart eller tålamod.

Kontaktperson för ytterligare information:

Namn: Anna Byström
Telefon: 031-3654432
E-post: anna.bystrom@ostra.goteborg.se

Underskrift projektansvarig / projektledare:

Datum: Namnteckning

Namnförtydligande

Skicka även dokumentet till projektets ansvarige samordnare på Svenska ESF-rådet via e-post

Bedömning av slutrapport

Motivering till bedömning

Bedömningsdatum

0000-00-00 00:00:00

Samordnare som bedömt slutrapport